

ТРЕЋЕ ОДЕЉЕЊЕ

ОДЛУКА

Представка број 35044/07
Милан ЗАРУБИЦА против Србије и две друге представке

(види списак у прилогу)

Европски суд за људска права (Треће одељење), дана 26. маја 2015. године на заседању Већа у саставу:

Josep Casadevall, *председник*,

Luis López Guerra,

Ján Šikuta,

Kristina Pardalos,

Johannes Silvis,

Valeriu Grițco,

Iulia Antoanella Motoc, *судије*,

и Stephen Phillips, секретар одељења,

Имајући у виду горе наведене представке поднете 7. августа 2007. године, 30. августа 2006. године и 30. августа 2006. године,

Имајући у виду поднеске странака,

После већања одлучује о следећем:

ПОСТУПАК

1. Суд је 1. фебруара 2014. године променио састав одељења (Правило 25 став 1). Ови предмети су тако додељени ново формираном Трећем одељењу (Правило 52 став 1).

2. Господин Драгољуб Поповић, судија изабран у односу на Србију, повукао се из Већа 29. марта 2011. године (Правило 28). Председник Суда је 20. октобра 2014. године именовao господина Johannes Silvis за *ad hoc* судију (Правило 29 став 2 (а)).

ЧИЊЕНИЦЕ

3. Подносиоци представки су господин Милан Зарубица (у даљем тексту: „први подносилац“), VARAN CHEMICALS LTD (у даљем тексту: „други подносилац“) и LENAL PHARM LTD (у даљем тексту: „трећи подносилац“).

4. Први подносилац представке је лекар и српски држављанин, рођен 1968. године, а сада на одслужењу затворске казне у Заводу у Сремској Митровици. Други и трећи подносилац представке су предузећа са ограниченом одговорношћу са седиштем у Србији. И једно и друго су била у сувласништву првог подносиоца представке.

5. Подносиоце представки пред Судом заступају господин М. Зиндовић, господин Ж. Лазовић, Н. Зековић и М. Тимотијевић, сви адвокати из Београда. Владу Србије (у даљем тексту: „Влада“) првобитно је заступао њен бивши заступник господин С. Царић, а касније, садашњи заступник, госпођа Вања Родић.

6. Чињенице предмета, како су их стране изнеле, могу се сумирати на следећи начин.

А. Поступак

7. Први подносилац представке ухапшен је 4. фебруара 2003. године због оптужбе која се првенствено односи на производњу и трговину наркотицима (амфетамина).

8. Против првог подносиоца представке и многих других Окружно јавно тужилаштво у Београду је 27. јуна 2003. године подигло оптужницу због разних кривичних дела повезаних са дрогом, наводно почињених у контексту организованог криминала. Први подносилац представке описан је као шеф ове криминалне групе.

9. Против другог и трећег подносиоца представке оптужница није никада подигнута, пошто домаће законодавство у то време није предвиђало могућност кривичне оптужбе против правних лица. Она су, међутим, наведена као средства која су први подносилац представке и други користили за обављање својих криминалних подухвата, као и предузећа у која је улаган новац из криминалних послова.

10. Окружни суд у Београду је 25. марта 2005. године: (а) утврдио да је први подносилац представке крив и казнио га затвором од укупно 12 година због оптужби у вези са наркотицима, као и због избегавања пореза; (б) наложио одузимање свих супстанци које садрже амфетамин нађених у поседу првог подносиоца представке; (в) наложио одузимање 320.000 америчких долара („УСД“) и 89.000 евра („ЕУР“) нађених у стану првог подносиоца представке; (г) наложио одузимање 2.500.000 швајцарских франака („ЦХФ“) депонованих на банкарском рачуну првог подносиоца представке у Швајцарској; (д) наложио првом подносиоцу представке да плати, на име „преосталог дела прибављене имовинске користи стечене извршењем кривичног дела“, износ од УСД 10.000.000; и (ђ) наложио одузимање зграде у власништву другог подносиоца представке, као и одузимање свих производних постројења другог и трећег подносиоца представке,

лабораторијске опреме и хемијских супстанци нађених у тим просторијама.

11. Врховни суд је 2. фебруара 2006. године потврдио осуду првог подносиоца представке у вези са пословима са наркотицима, и казнио га казном затвора у трајању од 11 година. Врховни суд је даље укинуо осуду првог подносиоца представке због избегавања пореза, а зграду другог подносиоца представке искључио из одузимања наложеног у првој инстанци, констатујући да после уклањања одузетих производних постројења и незаконитих супстанци сама зграда не представља опасност за општу безбедност.

12. Подносиоци представки нису примили одлуку Врховног суда до 5. марта 2006. године.

13. У априлу 2006. године подносиоци представки поднели су захтев за испитивање законитости правоснажне пресуде.

14. Врховни суд је 24. јануара 2007. године на седници већа другачијег састава у односу на веће које је разматрало предмет подносиоца представке по жалби, одбио захтев за испитивање законитости правоснажне пресуде првог подносиоца представке као неоснован. У вези са поднесцима другог и трећег подносиоца представке, они су одбачени као недопуштени пошто захтев за испитивање законитости правоснажне пресуде могу да поднесу само оптужени и њихов адвокат. Пресуда је донета у писаној форми 7. марта 2007. године.

Б. Друге релевантне чињенице

15. Окружни суд је 9. маја 2006. године званично поднео захтев надлежним швајцарским органима, на основу своје пресуде од 25. марта 2005. године, тражећи одузимање средстава депонованих на банкарском рачуну првог подносиоца представке у Швајцарској.

16. Окружно тужилаштво из Цириха је 18. маја 2007. године одбацило овај захтев као неоснован, наводећи, између осталог, да није могло да закључи да су средства у питању заиста криминалног порекла. Посебно није било доказа да је први подносилац представке уложио било каква средства у време када је наводно починио кривична дела у питању. До 18. јуна 2007. године, ова одлука о одбацивању постала је правоснажна.

17. Швајцарски органи су 25. јула 2007. године обавестили првог подносиоца представке да може слободно да приступи својим средствима на банкарском рачуну у питању и да их и користи.

ПРИТУЖБЕ

18. Ослањајући се на чл. 6, 8. и 13. Конвенције, подносиоци представке су поднели бројне притужбе у вези са правичношћу и имовином, поводом поступања у горе описаном кривичном поступку.

ПРАВО

А. Здруживање представки

19. Суд сматра да, у складу са Правилем 42 став 1. Пословника Суда, представке треба здружити, с обзиром на њихову сличну чињеничну и правну позадину.

Б. Наводна злоупотреба права на представку

20. Пошто су предмети прослеђени Влади, 28. октобра 2011. године, један од адвоката подносилаца представке, господин М. Тимотијевић навео је за српске дневне новине „Блиц“, да је Суд већ „утврдио повреду „људских права [подносилаца представке] ...” у спорном домаћем поступку. Он је затим, према чланку, наставио са описом, донекле детаљним, разних домаћих процесних повреда како их је он видео. У истом чланку, за владиног заступника у то време, господина С. Царића, наведено је да је одбио да ово питање коментарише, наводећи да предмет још није решен пред Судом.

21. Према „Телеграфу“, српском интернет порталу вести, 22. јануара 2013. године, исти адвокат је поново изјавио да је Суд већ утврдио један број повреда људских права у предмету првог подносиоца представке. Адвокат је даље описао наводне домаће процесне повреде у питању и приметио да ће то српске пореске органе коштати укупно девет милиона евра штете, што је сума која би могла бити „знатно мања“ да Влада „није одбила понуду Суда за пријатељско поравнање“.

22. Суд је 4. новембра 2014. године позвао стране, *proprio motu*, да поднесу даља запажања о томе да ли се може рећи, с обзиром на изјаве које је наводно дао њихов адвокат, да су подносиоци представке злоупотребили право на представку, у смислу члана 35. став 3 (а) Конвенције.

23. Влада је у одговору остала при ставу да је адвокат подносилаца представке показао неодговоран и неозбиљан став о поступку који још није решен, чиме је подрио правилно функционисање Суда и

несметано вођење поступка пред њим. Коначни циљ, према ставу Владе, био је да се доведе у питање већање Суда у вези са материјалним исходом предмета о којима је реч и износима накнаде штете која ће се досудити против државе. Адвокат подносилаца представке је такође намерно прекршио поверљивост преговора о пријатељском поравнању и није саопштио све релевантне чињенице у својим писаним поднесцима пред Судом. Најзад, Влада је тврдила да је адвокат подносилаца представке пропустио да тражи исправку његове изјаве дате „Блицу“, због чега се мора претпоставити да је јасно да он није доводио у питање њихову тачност док му је то било од користи.

24. Адвокат подносилаца представке, господин М. Тимотијевић, бранио се, у вези са првим чланком, да га је новинар погрешно разумео. Конкретно, да му је рекао да је Суд „одлучио да разматра [до]пуштеност и основаност ... [пред] ... ставки“, а не да је већ донео одлуку у предметима, и да је новинар, који је особа “без правног знања”, очигледно пропустио да констатује “терминолошку” разлику.

25. У вези са другим чланком, адвокат подносилаца представке је изнео да он никада није разговарао са новинаром и да чак није ни знао да чланак постоји док га Суд није о томе обавестио.

26. Адвокат подносилаца представке је исто тако приметио да представке нису мотивисане публицитетом, политиком или пропагандом, да са новинаром није било разговора о поступку пријатељског поравнања, јер он није био у току, и да сами подносиоци представке нису никада дали изјаве за јавност. Ако се шта може рећи, онда је Влада ометала правилно вођење поступка пред Судом достављајући му неутврђене поднеске и небитне информације (мада неvezане са питањем злоупотребе). Овај „напад“, према мишљењу адвоката подносилаца представке је, и поред тога, „постигао своју намеру“, тиме што је Суд одлучио да постави питање злоупотребе права на представку *proprio motu*. Такав приступ не може “никако да служи правди”. Све што може да учини је “да пошаље опасну поруку [срп]кој [Влади], или некој другој Влади, да ... [она] ... може да погази [људ]ска права ... [својих] ... грађана или правних лица и да јој то буде дозвољено, не због тога што подносиоци представке нису одбранили свој случај већ због гласина”. Адвокат подносилаца представке тврдио је да је ово “[била] ... сврха... [којој] ... Европски суд за људска права не сме никада да служи”.

27. Најзад, први подносилац представке лично, дописом приложеним уз поднесак његовог адвоката, питао је Суд, између осталог, о “вансудској” мотивацији када је одлучио да постави питање злоупотребе *proprio motu*. Релевантни део тог дописа гласи како следи:

“Морам да вам кажем да овај изненађујући заокрет догађаја ... доводи до одређене сумње у постојање вансудских мотива за такве радње, иако и ја одбијам да верујем у то. То ми се чини веома чудним ... да Суд, уместо да је већ

одлучио о нашим представкама, покреће поступак за разматрање чланака ...објављених пре неколико година, у сумњивим српским медијима ... изузетно сумњивог порекла, ... [да би утврдио] ... да ли су два друга подносиоца представке и ја злоупотребили право... [на] ... представку, иако ... нисмо учинили ништа погрешно, ... [и] ... и без икаквог нашег понашања ... које ... [би било забрањено] ... неким правилом ... или преседаном Суда? Морате ми признати право на сумњу ... да је неко дошао у искушење да истражује начине да се ови предмети заврше ... без одлучивања о основаности наших захтева, који се односе на повреде људских права, за које основано тврдим ... [да су] ... драстичне ... и на жалост... нимало необичне за српско правосуђе.”

28. Суд подсећа да му члан 35. став 3 (а) Конвенције дозвољава да прогласи недопуштеном сваку представку за коју сматра да је “злоупотреба права на појединачну представку“.

29. У пресуди *S.A.S. (S.A.S. против Француске* [ВВ], број 43835/11, ЕЦХР 2014 (изводи)), Велико веће је утврдило следеће:

“66. С тим у вези Суд подсећа да је примена ... [члана 35. став 3 (а)] ... “ванредна процесна мера” и да се концепт “злоупотребе” односи на њено уобичајено значење, наиме, штетно вршење права онога ко га има на начин који није у складу са сврхом за коју је то право дато (види *Miroļubovs и други подносиоци представки против Летоније*, број 798/05, став 62, 15. септембар 2009. године). С тим у вези, Суд је приметно да је да би се таква „злоупотреба“ утврдила на страни подносиоца представке потребно да се покаже не само недоследност са сврхом права на представку већ и одређена сметња правилном функционисању Суда или несметаном вођењу поступка пред њим (исто, став 65.).

67. Суд је ту одредбу применио у четири врсте ситуације (види *Miroļubovs и други*, цитирана у горњем тексту, ст. 62-66). Прво, у случају представки за које је познато да се заснивају на нетачним чињеницама (види *Varbanov против Бугарске*, број 31365/96, став 36, ЕЦХР2000-Х), било да су документа у спису фалсификована (види, на пример, *Jian против Румуније* (одлука), број 46640/99, 30. март 2004. године) или због пропуста да се Суд обавести о битном доказу за разматрање предмета (види, на пример, *Al-Nashif против Бугарске*, број 50963/99, став 89, 20. јун 2002. године, и *Kerechashvili против Грузије* (одлука), број 5667/02, 2. мај 2006. године) или о новом битном развоју догађаја током поступка (види, на пример, [*Gross против Швајцарске* [ВВ], број 67810/10, ст. 35. и 36, ЕЦХР 2014, и] *Predescu против Румуније*, број 21447/03, ст. 25-27, 2. децембар 2008. године). Друго, у предметима где је подносилац представке употребио посебно непријатне, презриве, претеће или провокативне изразе у својој преписци са Судом (види, на пример, *Řehák против Чешке Републике* (одлука), број 67208/01, 18. мај 2004. године). Треће, у случајевима где је подносилац представке намерно прекршио поверљивост преговора за пријатељско поравнање (види, на пример, *Hadrabová и други против Чешке Републике* (одлука), бр. 42165/02 и 466/03, 25. септембар 2007. године, и *Deseupinck против Француске* (одлука), број 47447/08, 13. децембар 2011. године). Четврто, у предметима где је подносилац представке стално слао безначајне и очигледно неосноване представке налик на представку коју је раније поднео и која је проглашена недопуштеном (види *Anibal Vieira & Filhos LDA и Maria Rosa Ferreira da Costa LDA против Португала* (одлука), бр. 980/12 и 18385/12, 13. новембар 2012; види такође одлуке Комисије *M. против Уједињеног Краљевства*, број 13284/87, 15. октобар 1987. године, и *Philis*

против Грчке, број 28970/95, 17. октобар 1996. године). Суд је такође предвидео да иако представка мотивисана публицитетом или пропагандом није, само због саме те чињенице, злоупотреба права на представку, ситуација је другачија када подносилац представке, мотивисан политичким интересима, да интервју за штампу или телевизију чиме показује неодговоран и неозбиљан став према поступку који још није решен пред Судом (види *Miroļubovs u drуги*, цитирана у горњем тексту, став 66.).”

30. Ако се вратимо на предметни случај, Суд прво примећује да га непостојање Владине првобитне примедбе у вези са злоупотребом права на представку не спречава да питање разматра *proprio motu*. Заиста је на самом Суду, а не на Туженој држави да прати како подносилац представке поштује процесне обавезе одређене Конвенцијом и његовим Пословником (види *Miroļubovs u drуги*, цитирана у горњем тексту, став 70.). Суд, према томе, има и право и обавезу да то прати узимајући у обзир све релевантне информације, било да их достављају саме стране у предмету или су јавно доступне на други начин.

31. Друго, адвокат подносилаца представке признао је да је 28. октобра 2011. године дао изјаву за новине „*Блиц*“, у којој спомиње сва три подносиоца представке. Иако он сада тврди да га је новинар погрешно разумео, Суд не може а да не примети да адвокат подносилаца представке није, бар не у јавности, поставио питање тачности изјаве у питању док то питање није поставио сам Суд. Даље, он је могао да тражи исправку изјаве коју је „*Блиц*“ пренео, али он то није учинио. Најзад, остаје упадљиво да, за разлику од онога што се догодило за изјавом адвоката подносилаца представке, новинар, истом приликом, није уопште имао проблем да прецизно цитира заступника Владе који га је обавестио да је поступак још у току. У вези са садржајем изјаве, Суд примећује да је она очигледно лажна јер до данас Суд јасно није донео ниједну одлуку о основаности предметног случаја. Такво се понашање, без обзира на мотивацију адвоката, мора стога сматрати као показивање посебно неодговорног става према поступцима пред Судом.

32. Треће, у одговору на питање Суда, први подносилац представке је лично постављао питање интегритета Суда наводећи његову могућу “вансудску” мотивацију када је одлучио да разматра питање злоупотребе *proprio motu*. Имајући у виду начела утврђена у својој судској пракси, Суд сматра да се ова изјава не може сматрати обичним легитимним вршењем права првог подносиоца представке на слободу изражавања (види *Hategan против Румуније* (одлука), број 24159/03, 17. април 2012. године, упоредити и са *Stamoulakatos против Грчке*, број 32857/96, одлука Комисије од 3. децембра 1997. године). То је прилично увредљива и потпуно необразложена тврдња која достиже ниво који прекорачује границе нормалне критике и представља непоштовање Суда (види, уз одговарајуће измене, *Hategan*, цитирана у

горњем тексту, *Arinis против Летоније* (одлука), број 46549/06, 20. септембар 2011. године, и *Duringer и други против Француске* (одлука), бр. 61164/00 и 18589/02, ЕЦХР 2003-II (изводи), сви предмети у којима је, између осталог, интегритет Суда и/или Секретаријата доведен у питање у одсуству суштинског образложења).

33. С обзиром на горе наведено, Суд је мишљења да понашање првог подносиоца представке, као и понашање адвоката подносилаца представке у вези са чланком објављеним у новинама „Блиц“ 28. октобра 2011. године, потпуно одвојено од сваког питања у вези са другим чланком објављеним на веб страници „Телеграфа“ 22. јануара 2013. године, представља злоупотребу права на појединачну представку у смислу члана 35. став 3 (а) Конвенције. Произилази да се све три представке морају одбацити према њеном члану 35. ст. 3 (а) и 4. Даље се подразумева, с тим у вези, да иако је само један од адвоката подносилаца представки дао изјаве за штампу то је особа са којом је Суд такође једино имао преписку након достављања дописа странама у спору. Најзад, у домаћим поступцима судови су јасно сматрали првог подносиоца представке особом која има положај да износи ставове у име остала два подносиоца представки. Дакле, први подносилац представке је осуђен, између осталог, и због коришћења остала два подносиоца представки као средстава за своје криминалне подухвате.

Из тих разлога, Суд једногласно,

Одлучује да представке здружи;

Проглашава представке недопуштеним.

Састављено на енглеском и достављено у писаној форми 18. јуна 2015. године.

Stephen Phillips
Секретар

Josep Casadevall
Председник

ДОДАТАК

	Број предмета	Назив предмета	Датум подношења
1.	36983/06	VARAN CHEMICALS DOO против Србије	30/08/2006
2.	36984/06	LENAL PHARM DOO против Србије	30/08/2006
3.	35044/07	ZARUBICA против Србије	07/08/2007